

Bijlage VWO
2017

tijdvak 2

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – Van *made in China* naar *designed by China*

bron 1

Van made in China naar designed by China

China is sinds ongeveer 1980 vooral bekend als ‘maakland’. De enorme fabriekscomplexen in de kustprovincies zijn het gevolg van het groeimodel dat China vanaf ongeveer 1980 heeft gehanteerd: China als fabriek van de wereld.

Dit imago wil China achter zich laten. De ontwikkeling naar een kennis- en innovatieland staat hoog op de agenda in Beijing. De nieuwe koers die in 2005 werd uitgezet, moet bijdragen aan de overgang van *made in China* naar *designed by China*.

Over zo’n tien à vijftien jaar zullen de fabriekscomplexen minder prominent aanwezig zijn in de kustprovincies. Bij Foxconn – maker van onder andere iPods, iPads en iPhones – is de ontmanteling van de fabriek in Shenzhen al begonnen. De productie wordt verplaatst naar de verder landinwaarts gelegen steden Chengdu en Zhengzhou. Het is een voorbode van de verschuiving waardoor grote steden in het binnenland in het komende decennium belangrijker worden in de nationale en mondiale economie.

Opgave 2 – Landgrabbing

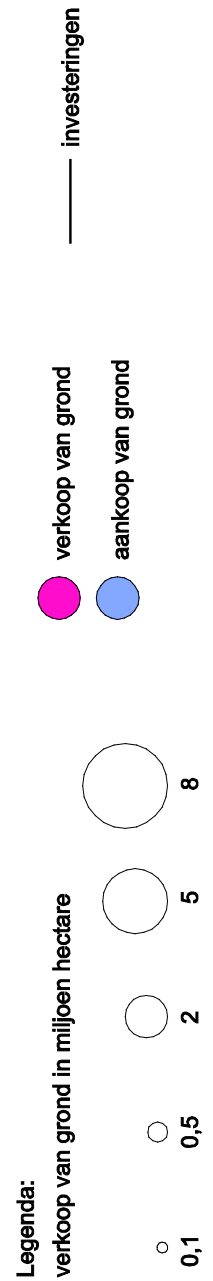
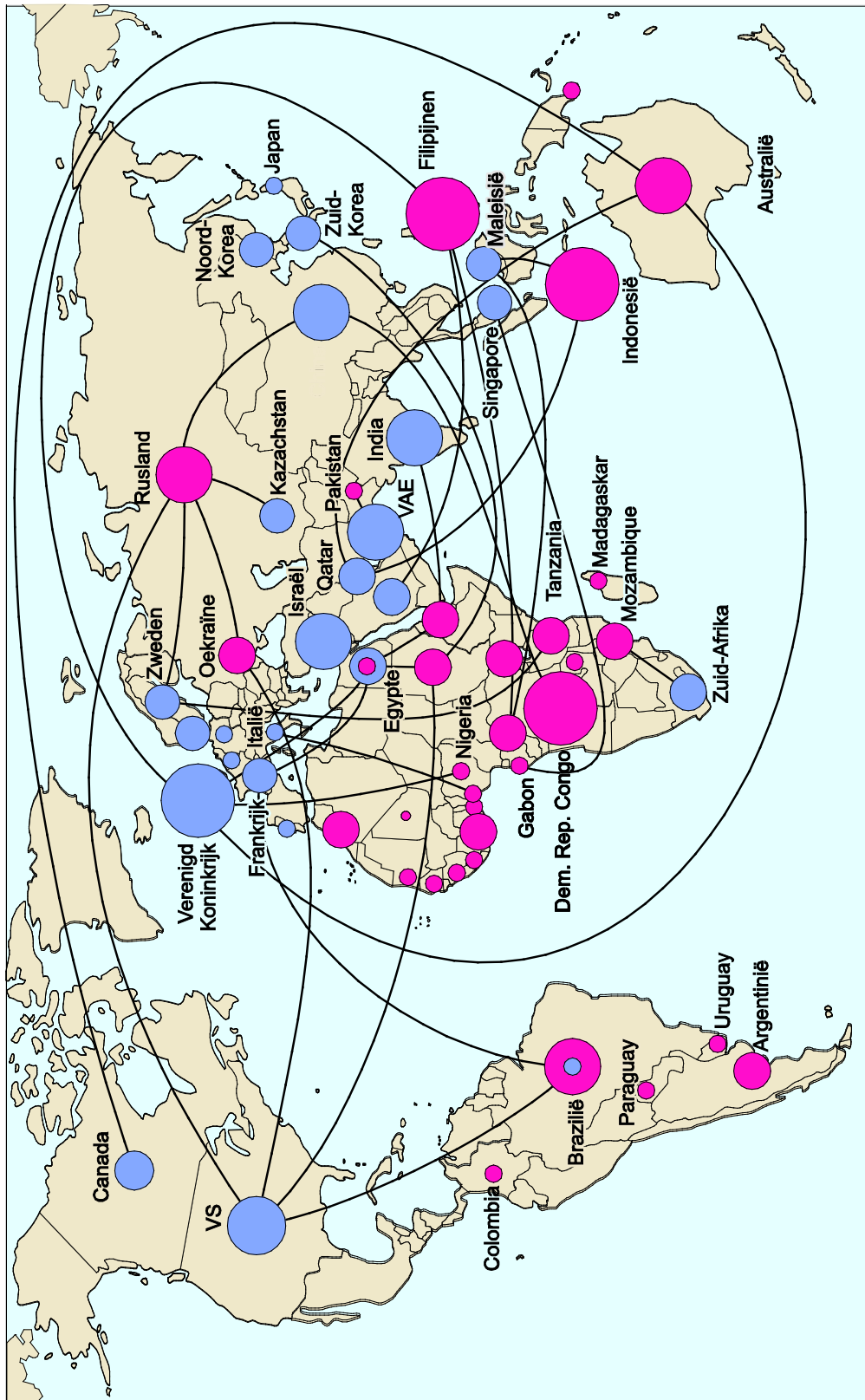
bron 1

***Landgrabbing* in Ethiopië**

De bewoners van het dorp Gambela in Ethiopië, kunnen niets uitrichten tegen het bedrijf Karatururi Global. Deze multinational is op het gebied van sierrozen een van de grootste bedrijven ter wereld. Het hoofdkantoor staat in Bangalore in India. Karatururi Global heeft in Gambela grote stukken landbouwgrond opgekocht voor de rozenteelt. De boeren kwamen in verzet, maar de nationale overheid onderdrukte dit met de inzet van het leger en de politie.

De gebeurtenissen in Ethiopië zijn een vorm van *landgrabbing*: buitenlandse bedrijven kopen grond op in ontwikkelingslanden en verbouwen er landbouwproducten – veelal voedingsgewassen – om te exporteren. *Landgrabbing* komt de laatste jaren steeds vaker voor.

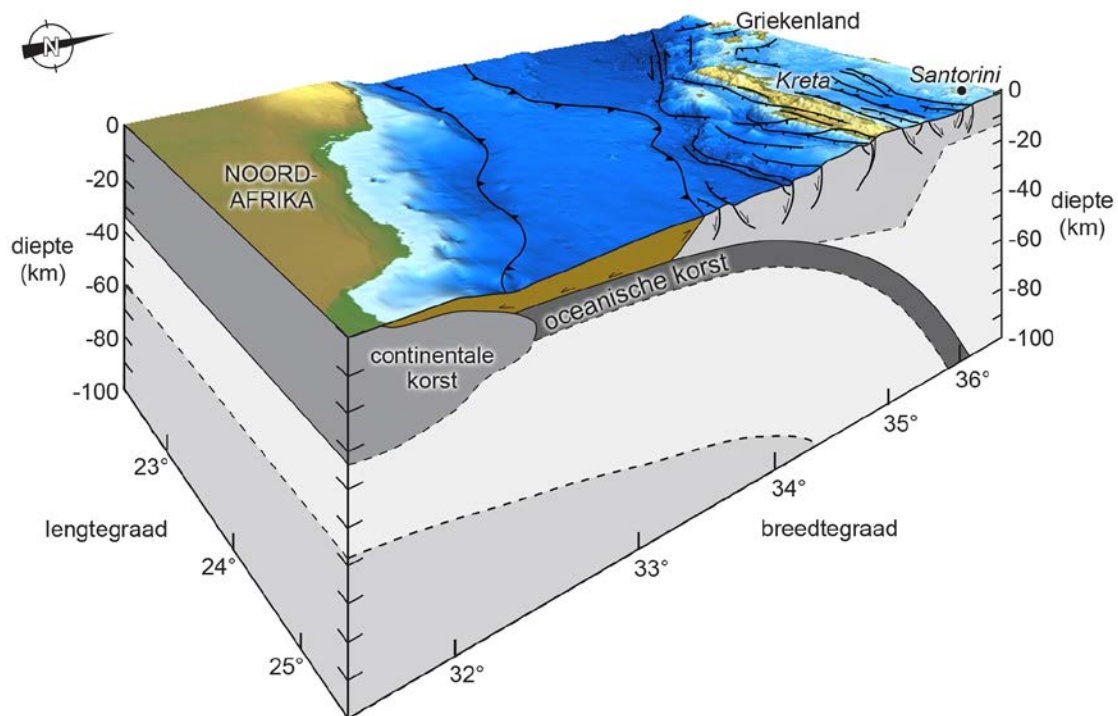
Landgrabbing in de periode 2005-2012

Opgave 3 – Santorini

bron 1

De tektonische situatie bij Santorini en Kreta

bron 2

De Minoïsche eruptie

Rond het jaar 1628 voor Christus heeft op het Griekse eiland Santorini in de Egeïsche Zee een enorme vulkaanuitbarsting plaatsgevonden die de Minoïsche eruptie wordt genoemd. Bij de uitbarsting kwamen grote hoeveelheden lava en as vrij. Na de uitbarsting was een groot deel van Santorini verdwenen. De al aanwezige caldera was dieper geworden. Op de atlaskaarten 121A4 en A5 zijn de veranderingen te zien.

De gevolgen van de uitbarsting waren groot. In de directe omgeving werden huizen bedolven en kwamen duizenden mensen om. Maar ook op andere schaalniveaus had de uitbarsting gevolgen. Zo werd de Minoïsche beschaving op Kreta, ongeveer 100 kilometer verderop, getroffen. De handelsvloot die in een haven lag, werd in één keer vernietigd.

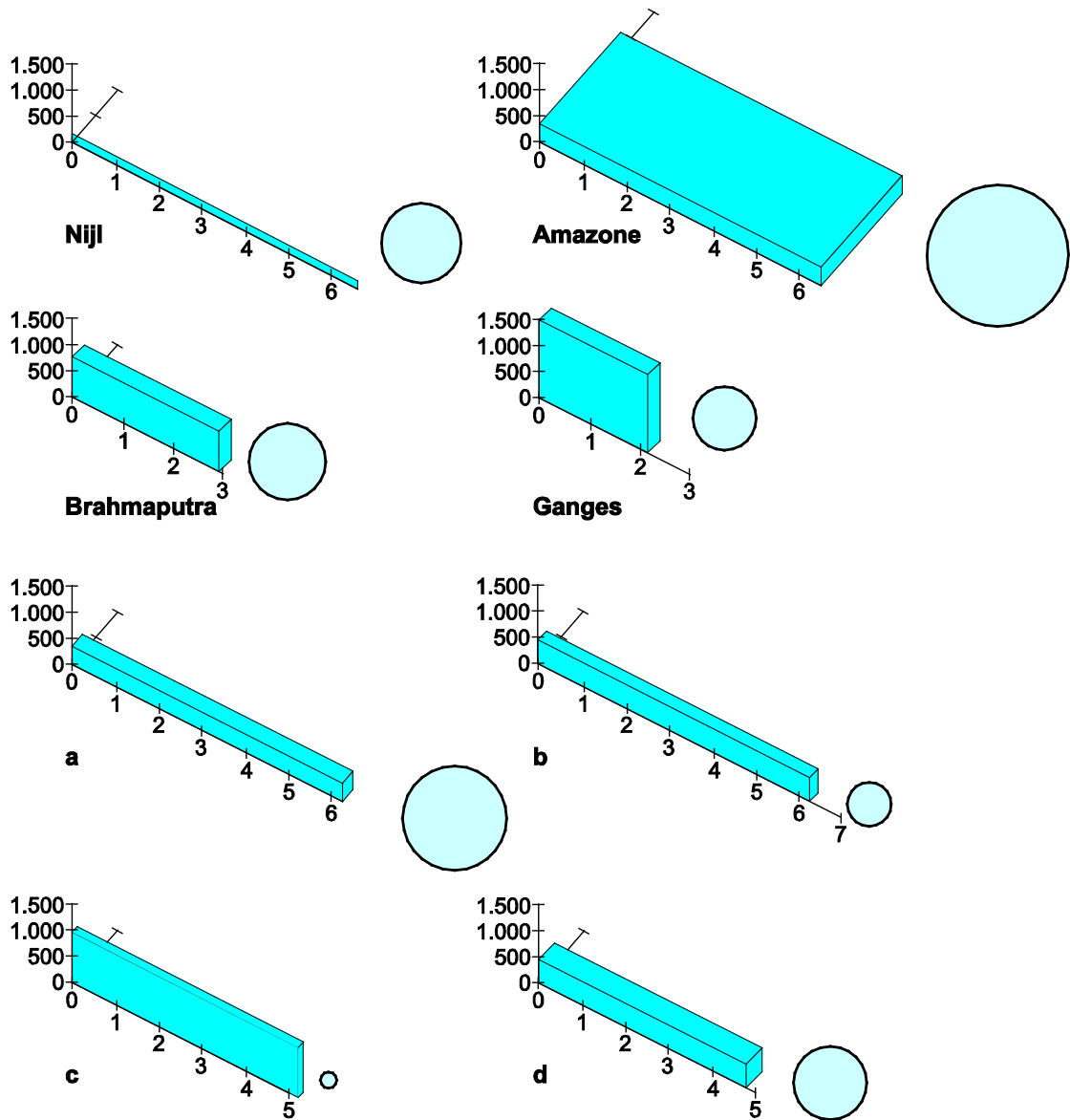
Ook wereldwijd zijn aanwijzingen gevonden voor ingrijpende klimatologische gebeurtenissen tussen 1650 en 1600 voor Christus die mogelijk verband houden met de Minoïsche eruptie.

Uit boomringonderzoek blijkt dat de groei van bomen in verschillende landen sterk verstoord werd in die periode. In China vonden in die periode misoogsten plaats en het vroom in de zomermaanden.

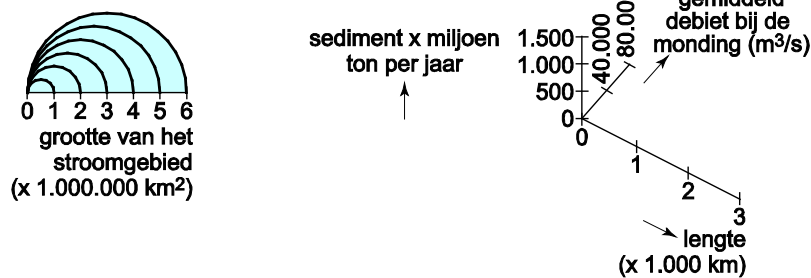
Opgave 4 – Grote rivieren op aarde vergeleken

bron 1

Grootte van het stroomgebied, lengte, debiet en hoeveelheid sediment van acht grote rivieren op aarde

Legenda:

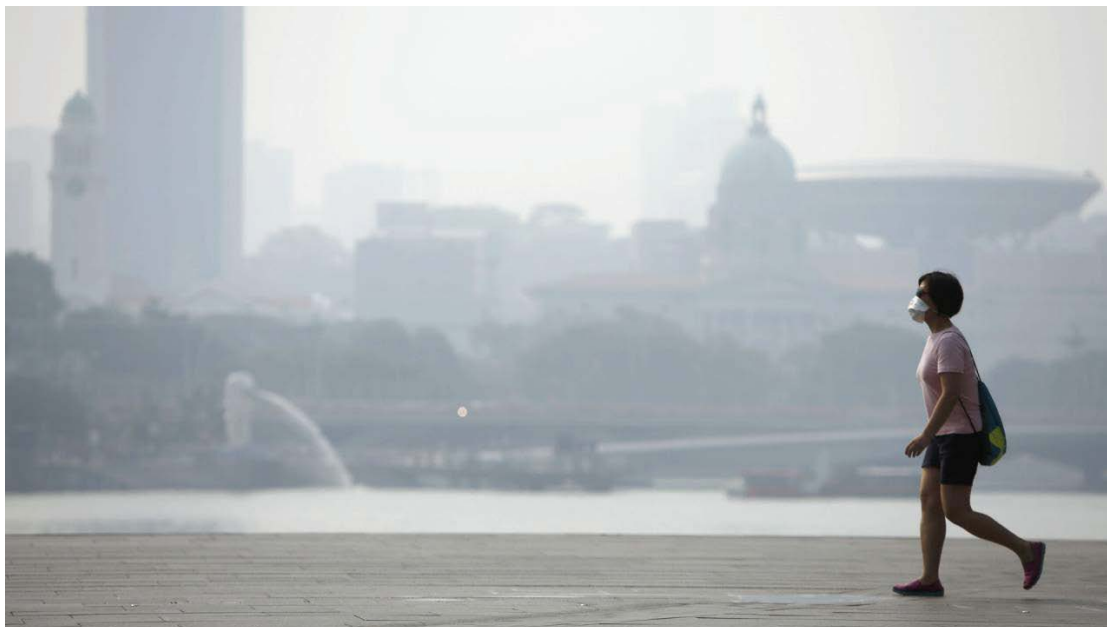

Opgave 5 – Landbouw en bosbranden in Zuidoost-Azië

bron 1

Singapore bedekt met laaghangende rookwolken

De door bosbranden veroorzaakte rookwolken zijn in de maanden juni, juli en augustus een jaarlijks terugkerend probleem in Singapore. In 2015 bleven scholen en kinderopvangcentra een tijd dicht, fastfoodketens lieten geen eten meer thuisbezorgen en sportevenementen werden gestaakt. De regering adviseerde de inwoners geen zwaar werk in de buitenlucht te doen en zoveel mogelijk binnen te blijven. Mensen gingen de straat op met mondkapjes.

Opgave 6 – Conflicten in Zuidoost-Azië

bron 1

Claims in de Zuid-Chinese Zee

Het VN-Zeerechtverdrag uit 1982 stelt vast dat kuststaten een Exclusieve Economische Zone (EEZ) mogen instellen die zich uitstrekt tot 200 mijl (371,2 kilometer) buiten de kust.

China stelt dat het grootste deel van de Zuid-Chinese Zee tot zijn EEZ behoort. De andere landen die grenzen aan deze zee zijn het daar echter niet mee eens. De onenigheid spitst zich met name toe op de Paracel eilanden en de Spratly eilanden. Toen China in 2014 bij die eerste eilandengroep een olieplatform bouwde, staken activisten in Vietnam Chinese bedrijven in brand. Vrijwel gelijktijdig maakten de Filipijnen bekend dat China in de Zuid-Chinese Zee een landingsbaan aanlegt. De komst van het Chinese boorplatform en de aanleg van de landingsbaan zorgen voor een nieuwe golf van onrust in Zuidoost-Azië.

Uit vrees voor de toenemende macht van China hebben veel landen uit Zuidoost-Azië inmiddels banden aangeknoopt met de Verenigde Staten, die met hun marine permanent aanwezig zijn in de Zuid-Chinese Zee.

Opgave 7 – Berging in het Volkerak-Zoommeer

bron 1

In het Volkerak-Zoommeer is in de periode 2010-2015 een bergingsgebied voor overtollig water gecreëerd. Het bergingsgebied omvat het Volkerak en het Zoommeer, die met elkaar verbonden zijn door een kanaal. Dit bergingsgebied was al rondom afgesloten en beveiligd met hoge, van oorsprong zeeverende dijken.

In een situatie met extreem hoge waterstanden kan rivierwater vanuit het Hollands Diep het Volkerak-Zoommeer instromen. De waterstand in het Volkerak-Zoommeer wordt dan tijdelijk verhoogd tot 2,5 meter boven NAP. Zodra de hoogwatersituatie voorbij is, wordt het water afgevoerd via de Oosterschelde, de Westerschelde en het Haringvliet.

Wanneer het Volkerak-Zoommeer in gebruik is als bergingsgebied kan extra water vanuit West-Brabantse beken niet ook nog worden geborgen.

Legenda:

◆ spuisluis

← afvoer West-Brabantse rivieren

● scheepvaartsluis

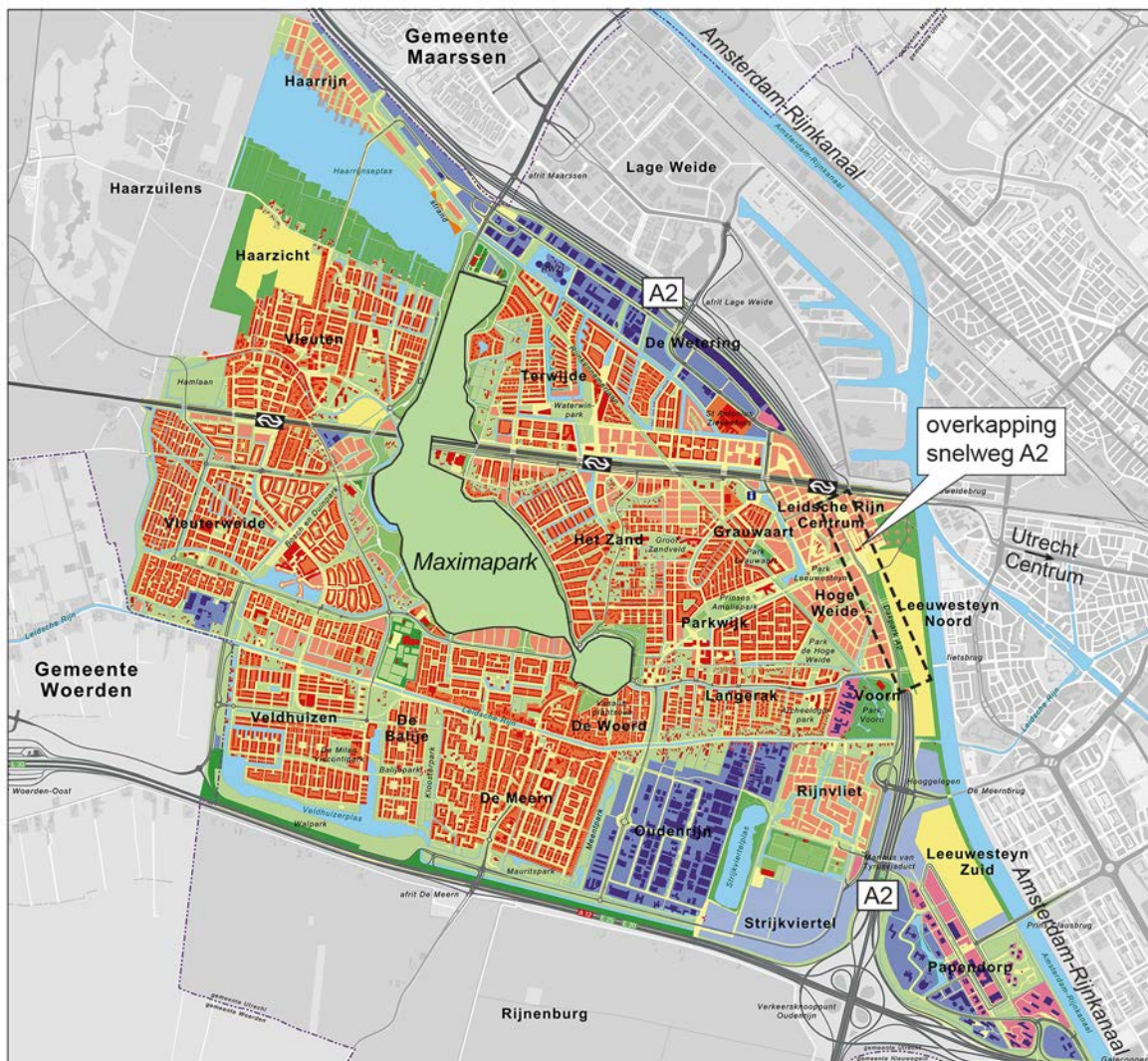
■ Volkerak-Zoommeer (VZM)

Opgave 8 – Leidsche Rijn

bron 1

Leidsche Rijn, de grootste Vinex-wijk van Nederland

Leidsche Rijn is een Vinex-wijk ten westen van Utrecht met een oppervlakte zo groot als de stad Leeuwarden. Tussen 1998 en 2025 worden er in totaal 30.000 woningen gebouwd, waarbij de bestaande dorpen Vleuten en De Meern binnen Leidsche Rijn komen te liggen. Er is een gevarieerd aanbod van sociale huurwoningen tot luxe vrijstaande huizen. Er komt een groot centrum met voorzieningen: Leidsche Rijn Centrum. In de nieuwe wijk zijn onder andere fietspaden aangelegd die rechtstreeks naar het centrum van de stad Utrecht lopen en waar fietsers voorrang hebben op het overige verkeer.

Legenda:

